

۴۶۶۸
۹۷,۱۰۱۰

جرائم امنیتی و مالی

مستوجب حد

دکتر زهره نیک فوجیان

خسرو
داد

سرشناسه	نیکفرجام، زهره، ۱۳۵۱-
عنوان و نام پدیدآور	جرایم امنیتی و مالی مستوجب حد/ زهره نیکفرجام.
مشخصات نشر	تهران: دادگستر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۶۰ص.، ۲۱/۵×۱۳/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۲۸۲-۱۲۲-۹: ۱۶۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا:
موضوع	حدود (فقه) — ایران
موضوع	Hadd punishment (Islamic law) — Iran :
موضوع	جرایم علیه امنیت عمومی (فقه)
موضوع	Offenses against public safety (Islamic law)* :
موضوع	حقوق جزا (فقه) — ایران
موضوع	Crime law (Islamic law) —Iran :
موضوع	جرایم جنسی — قوانین و مقررات — ایران
موضوع	Sex crimes — Law and legislation — Iran :
موضوع	جرایم علیه امنیت عمومی — ایران
موضوع	Offenses against public safety — Iran :
موضوع	جرایم علیه اموال — ایران
موضوع	Offenses against property — Iran :
رده بندی کنگ	۱۳۹۷ ج۳ ۹۷۸/۶۱۹۵ BP
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۷۵
شماره کتابشناسی ملی	۵۲۴۵۹۰۲ :

جرایم امنیتی و مالی مستوجب حد

دکتر زهره نیکفرجام

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد یادگار امام (ره) شهرری

ناشر: انتشارات دادگستر

چاپ اول: دی ۱۳۹۷

شماره: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۸۲-۱۲۲-۹

همه‌ی حقوق چاپ و نشر این اثر برای نشر دادگستر محفوظ است. تکثیر، انتشار و باز ویرایش این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، از جمله، فتوکپی، الکترونیکی، ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و پخش بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از ناشر ممنوع است. این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد.

دفتر مرکزی انتشارات: تهران، میدان حضرت ولی عصر (عج)، بلوار کشاورز،

ابتدای خیابان فلسطین، کوچه شهید ذاکری، بن بست سوم، پلاک ۶

تلفن: ۸۸۹۰۳۴۶۵ - ۸۸۹۰۵۴۶۰ فکس ۸۸۹۱۰۳۳۳

کدپستی: ۱۴۱۶۷۵۳۶۸۱

آدرس سایت: www.dadgostarpub.ir

فهرست مطالب

مقدمه ۹

فصل اول - شرب خمر

گفتار اول: حکم تحریم شرب خمر	۱۹
الف - قرآن	۱۹
ب - روایات	۲۲
گفتار دوم: طریق ثبوت شرب خمر	۲۳
گفتار سوم: حد شارب خمر	۲۹
گفتار چهارم: کشته شدن شخص به واسطه آلودگی حد	۳۸

فصل دوم - سرقت

گفتار اول: شرایط تحقق سرقت	۴۳
گفتار دوم: شرح و تفصیل قیود دهگانه سرقت	۴۴
گفتار سوم: ملاک تشخیص حرز	۵۶
گفتار چهارم: طریق ثبوت سرقت	۵۹
گفتار پنجم: رد مال مسروق	۶۳
گفتار ششم: اجرای حد سارق	۶۵

- گفتار هفتم: شرط قطع ید در سارق ۶۹
- گفتار هشتم: مسائل متفرقه سرقت ۷۱
- الف - ایجاد نقص در مال قبل از اخراج از حرز ۷۳
- ب - بلعیدن مال قبل از اخراج از حرز ۷۴
- ج - اخراج نصاب از حرز بهطور تدریجی ۷۴
- د - سرقت میوه از درخت ۷۷
- ه - سارق حر و مملوک صغیر ۷۸
- و - سارق زن ۸۰
- ز - نبات قبل ۸۱
- ح - سرقتهای سر ۸۳
- گفتار نهم: سرقت در حقوق موسوعه ۸۶
- الف - سرقت حدی ۸۷
- ب - سرقت تعزیری ۸۷

فصل سوم - محاربه

- گفتار اول: طریق ثبوت محاربه ۹۷
- گفتار دوم: حد و مجازات محارب ۹۹
- گفتار سوم: استثنا شدن بعضی، از مجازات حد ۱۰۹

فصل چهارم - عقوبات متفرقه

- گفتار اول: ارتداد ۱۱۳
- الف - مرتد فطری ۱۱۷

- ب - ارتداد کودک و دیوانه و مکره ۱۲۲
- ج - مرتد ملی ۱۲۴
- د - توبه مرتد ۱۲۹
- ه - عدم کفایت خواندن نماز در تحقق توبه ۱۳۰
- و - دیوانه شدن مرتد ملی پس از ارتداد ۱۳۲
- ز - بقاء یا عدم بقاء ولایت مرتد بر دخترش ۱۳۲
- گستار دوم: دفاع از جان و مال و ناموس** ۱۳۲
- الف - دفع رحم از نظر نمودن ۱۳۷
- ب - دفع شبهه از ضرر وارد نمودن ۱۳۸
- ج - گاز گرفتن دست دیگری ۱۳۹

فصل پنجم - حق الله و حق الناس

- الف - حق الله تعالی (یا حق العام) ۱۴۱
- ب - حق الانسان ۱۴۳
- ج - حق مشترک ۱۴۳

فصل ششم - تبرئه و تزکیه مجرم

- ۱۵۰

- فهرست منابع ۱۵۵

نظام حقوقی اسلام با اهتمام ویژه‌ای که به مسائل جزایی و ایجاد نظم عمومی در جامعه دارد، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. با بررسی احکام و قوانین اسلام می‌توان دریافت که احکام الهی براساس مصالح و مناسد است. به این معنا که حلال بودن امری نشانه‌ی مصلحت داشتن آن و حرمت نشانه‌ی مفسده برای انسان است.

نظام جزایی تلاش می‌کند اعلام و نشان دادن اصیل‌ترین ارزش‌های حاکم، حدود و ثغور حقی را که جامعه یا قدرت عمومی برای مجازات بزهکاری قائل است ترسیم کند و از طریق تهدید و اجرای مجازات، افراد را به احترام و رعایت قوانین جزایی وادارد. به این ترتیب قوانین و مقررات جزایی به‌عنوان معیار تشخیص اعمال مجرمانه و ضامن نظم و امنیت و اجرای عدالت در جامعه، تا حدودی حس عدالت‌خواهی انسان را اقناع کرده، فرآیند تکامل انسان و جامعه را فراهم می‌کند.

مجازات‌های حدی، کیفرهای شرعی معین، ثابت، نسبتاً شدید و با

کیفیت‌های معلوم در قبال نقض ارزش‌های اساسی و مطلوب شارع وضع شده‌اند. عظمت و جایگاه این دسته کیفرها به‌حدی است که در آیات متعدد قرآن و روایات بر لزوم اهتمام به آن‌ها و سودمندی و منافع حاصل از اجرای آن‌ها تاکید فراوان شده است.

شارع ابتدا با وضع مجازات‌های سنگین در قبال نقض برخی از ارزش‌های اساسی، مانع ارتکاب این جرایم شده و سپس با توجه به عظمت حدود و نقض اصلاحی و تربیتی آن‌ها، به دنبال محدود نمودن اثبات جرایم حدی می‌باشد. به عبارت دیگر هدف از اعمال این مجازات‌ها حفظ ارزش‌ها است.

مصلحت‌های معتبر اسلام که خداوند کیفرها را بر اساس آن‌ها جهت مبارزه با جرم‌ها و حفظ جامعه از مفاسد و معاصی تشریع فرموده، به پنج امر تقسیم شده است که عبارتند از: مصلحت نفس مانند حد زنا، مصلحت دین مانند حد ارتداد، مصلحت عقل مانند حد شرب خمر، مصلحت ناموس مانند حد قذف، مصلحت مال مانند حد سرقت و قطع طریق. نام دیگر این مصالح پنج‌گانه، ضروریات خمس می‌باشد. بنابراین آنچه اسلام برای مردم می‌خواهد این پنج مصلحت است و هر چیزی که متضمن حفظ این اصول باشد مصلحت و هر چه باعث از بین رفتن این اصول گردد، مفسده است.^۱

۱. فیض، علیرضا، مقارنه و تطبیق در حقوق جزای عمومی اسلام، ج ۱، صص ۷۳-۷۹.

کیفر حد در فقه و حقوق جزای اسلامی بسیار حائز اهمیت است و جایگاه خاصی را به خود اختصاص داده است. یکی از اهداف شارع مقدس در تشریع حد اینست که سلامت و صیانت جامعه تامین گردد تا مردم در صلح و صفا زندگی کنند و اعراض و اموال آنان متون بماند. از اینرو شارع در اثبات جرم‌ها سخت‌گیری نموده و پس از اثبات نیز کیفر شدیدی برای آنها وضع نموده است.

ویژگی دیگر حد اینست که به جسم و جان مرتکب جرم تحمیل می‌گردد و سیران آن فاقه حداقل و حداکثر می‌باشد. بعضی از فقها معتقدند چون اجرای کیفر حد موجب جلوگیری از تکرار جرم بوده و موجبات ارساب ردی و همگانی را فراهم می‌نماید، بدین لحاظ آنرا حد گفته‌اند که با معنی لغوی آن نیز مطابقت دارد. به این ترتیب حدود، مجازات‌های سبب و مضبوطی است که در حقوق کیفری اسلام برای جرائمی که جامعه را تهدید می‌کند اعمال می‌شود و شارع مقدس آنرا در کتاب و سنت تعیین نموده است.^۱ در متون شیعه اسباب حد عبارتند از: زنا و توابع آن، سی لواط و مساحقه و قیادت، وطی با اموات و بهائم، قذف، شرب خمر، سرقت، محاربه، ارتداد.

در این کتاب سعی شده در شش فصل به بررسی فقهی و حقوقی

جرائم مالی و امنیتی پرداخته شود؛ که فصل اول به مبحث شرب
خمر، فصل دوم به مبحث سرقت، فصل سوم به مبحث محاربه، فصل
چهارم به بررسی بعضی عقوبات متفرقه، فصل پنجم به بررسی حوالله
و حق الناس و فصل ششم به تبرئه و تزکیه مجرم اختصاص یافته
است.

در پایان لازم است از مساعدت و راهنمایی‌های همکار و استاد
گرامی جناب آقای دکتر عباس کریمی تشکر نمایم.

دکتر سید محمد تقی میرزا

مهر ماه ۱۳۹۷